

Comunicació Terapèutica

Codi: 106101
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500891 Infermeria	FB	2	2

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Professor/a de contacte

Nom: Sabiniana San Rafael Gutiérrez
Correu electrònic: Sabiniana.SanRafael@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)
Grup íntegre en anglès: No
Grup íntegre en català: No
Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

María Isabel Bonilla Carrasco
Purificación Escobar

Prerequisits

No hi ha establerts prerequisits, tot i que per cursar aquesta assignatura és molt recomanable haver cursat i tenir una avaluació positiva a l'assignatura de primer curs Comunicació i TIC's.

Objectius

V. Henderson (1971) va dir que la comunicació és una obligació que té l'ésser humà d'intercanvi amb els seus semblants, per tant una de les necessitats bàsiques de les persones és establir una comunicació eficaç que els ajudi a relacionar-se i assolir un bon creixement personal.

De tots és sabut, que en la comunicació hi rauen moltes fonts potencials de friccions i problemes. És en aquest sentit que el programa de Comunicació Terapèutica (6 ECTS), té com a objectiu fomentar l'ús de les habilitats adequades per aconseguir una comunicació efectiva amb la persona objecte de l'atenció infermera per a cada situació i/o problema.

Una comunicació efectiva amb el pacient, mitjançant les relacions interpersonals, és considerada com l'habilitat clínica fonamental que caracteritza la competència infermera i, alhora, proporciona al professional una de les satisfaccions més importants.

Desenvolupar una comunicació efectiva és un procés altament complex. Exigeix adquirir coneixements i aprofundir sobre aspectes específics de la comunicació, això permet assolir capacitat i competència de la professió, tant "del saber", com del "saber fer" i del "saber estar".

L'objectiu de l'assignatura és donar a l'estudiant els elements teòrics i pràctics que l'ajudin a oferir una atenció integral, individualitzada i de qualitat, mitjançant el coneixement i la valoració de tots els aspectes psicosocials que influeixen en les necessitats de la persona, família i comunitat.

Competències

- "Demostrar que es comprenen, sense prejudicis, les persones: considerar-ne els aspectes físics, psicològics i socials, com a individus autònoms i independents; assegurar que es respectin les seves opinions, creences i valors, i garantir el dret a la intimitat, a través de la confidencialitat i el secret professional."
- Demostrar que es comprèn el comportament interactiu de la persona en funció del gènere, el grup o la comunitat, dins del seu context social i multicultural.
- Establir una comunicació eficaç amb pacients, família, grups socials i companys, i fomentar l'educació per a la salut.
- Generar propostes innovadores i competitives en la investigació i en l'activitat professional.
- Plantejar solucions als problemes de salut i malaltia de les persones, les famílies i la comunitat aplicant la relació terapèutica seguint el mètode científic del procés infermer.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Treballar amb l'equip de professionals com unitat bàsica en la qual s'estructuren de manera unidisciplinària o multidisciplinària i interdisciplinària els professionals i la resta de personal de les organitzacions assistencials.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar les tècniques de direcció de grup.
2. Argumentar el pla de cures per als problemes de salut més prevalents.
3. Comunicar fent un ús no sexista ni discriminatori del llenguatge.
4. Demostrar una actitud cooperativa amb els diferents membres de l'equip.
5. Descriure i explicar quins són els drets de les persones a ser respectades en les seves creences i la seva intimitat.
6. Elaborar els plans d'atenció infermera tenint en compte el consens i les recomanacions de l'equip d'atenció.
7. Identificar i explicar quines són les conductes que defineixen el comportament interactiu de la persona segons el gènere, el grup i la comunitat.
8. Identificar les bases de la comunicació: verbal, no verbal i escrita.
9. Identificar les característiques del treball en equip.
10. Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
11. Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
12. Utilitzar estratègies i habilitats que permetin la comunicació efectiva amb les persones, famílies i grups socials i amb els companys, així com l'expressió de les seves preocupacions i interessos.
13. Utilitzar les habilitats de comunicació terapèutica en el procés d'atenció infermera.

Continguts

Revisió de conceptes: Comunicació. L'empatia. L'assertivitat. L'escolta activa. El feed-back

1- La Relació d'Ajuda: Definició. Models de relació d'ajuda: Rogers, Peplau, Orlando i Riopelle. Diferència entre relació d'ajuda i relació social. Fases de la relació d'ajuda formal: descripció, objectius, actituds de la persona atesa i actituds del professional.

2- L'Entrevista: Definició. Tipus d'entrevistes. Variables de l'entrevista: el context, característiques de la persona atesa i característiques de la infermera. Objectiu de l'entrevista. L'entrevista: durada, lloc i habilitats de l'entrevistador. Les preguntes: tipus, nombre, ordre, formulació. Aspectes que influeixen a l'entrevista. Fases.

3- L'Entrevista Motivacional: Definició. El model informatiu i el model motivacional. Factors que influeixen en el canvi. Model de Prohasca i DiClemente: fases i eines de la infermera.

4- Com Donar les Males Notícies: Definició. Causes d'incomoditat del professional. Pors habituals davant la malaltia terminal. Protocol de sis passos per donar una mala notícia. Reaccions de les persones davant les males notícies: conductes adaptatives i conductes desadaptatives.

5- El Procés de Dol: Definició. Tipus de pèrdues. Reaccions davant la pèrdua. Fases del procés de dol segons Kübler Ross. La conspiració del silenci.

6- Malaltia i Diversitat Cultural: Definició de cultura, etnocentrisme, relativisme cultural, transculturalitat i multiculturalitat. La infermeria Transcultural (M. Leininger). Factors que ha de tenir en compte la infermera. Factors a tenir en compte en la cura de les persones de les religions més prevalents.

7- El Treball en Equip: Definició. Diferència entre grup i equip. Objectiu de treballar en equip. Composició de l'equip. Rols dins l'equip. Fases del treball en equip. La reunió de l'equip: fases i organització.

Metodologia

La tipologia docent que s'emprarà és mixta.

Es farà sessions teòriques on es tractaran els continguts de l'assignatura.

Es faran seminaris en grups de com a màxim 25 estudiants on, fonamentalment, es faran exercicis (simulacions, lectura de textos, visionat de vídeos etc.) que es relacionaran amb el contingut teòric de l'assignatura.

La distribució d'hores de teoria i seminaris per tema es mostra al quadre següent:

Temes a treballar	Hores de teoria	Hores de seminaris
La relació d'ajuda	4	4,5
L'entrevista (clínica i motivacional)	5	4
Com donar les males notícies i el procés de dol	4	4
Malaltia i diversitat cultural	2	2
El treball en equip	2	2

Tanmateix, es farà 4 sessions de seminaris de simulació, en què els estudiants, en grup treballaran diferents situacions/problema relacionats amb el tema a treballar. La durada d'aquestes sessions és de quatre hores.

Els temes a treballar en aquestes sessions són:

- La relació d'ajuda
- L'entrevista
- Com donar les males notícies i el procés de dol
- El treball en equip

Es demanarà als estudiants que facin una avaluació per parells i per escrit

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
SEMINARIS ESPECIALITZATS (SESP)	32,5	1,3	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13
TEORIA (TE)	17	0,68	5, 7, 8, 9
Tipus: Supervisades			
TUTORIES	2	0,08	7, 10, 11
Tipus: Autònomes			
CERCA BIBLIOGRÀFICA	5	0,2	8
ELABORACIÓ DE TREBALLS	10	0,4	10, 11
ESTUDI PERSONAL	71	2,84	2, 6, 7, 8, 9, 12
LECTURA D'ARTICLES/INFORMES D'INTERÈS	5	0,2	2, 7, 8, 9

Avaluació

Avaluació de tipus pràctic: avaluació objectiva i estructurada (40% nota):

S'avaluarà mitjançant les 4 simulacions en els que participa l'estudiant i que es duren a terme en finalitzar les sessions referents als temes del que s'avaluen. La seva realització és obligatòria i es puntuarà amb un 0 la no assistència de l'estudiant a la sessió de simulació.

Els aspectes a avaluar varien en funció del tema a tractar. L'alumne disposarà de la situació a treballar i la graella d'avaluació que farà servir el professor, al Moodle de l'assignatura amb anel·lació suficient.

Posteriorment a la realització de la prova, el professor donarà feed-back al grup d'estudiants dels aspectes observats a la simulació.

Assistència i participació activa en classes i seminaris (20%):

Es tracta d'una avaluació continuada al llarg de tots els seminaris de l'assignatura.

El professor donarà una nota individual als estudiants en funció dels següents criteris:

- L'assistència a les sessions i el compliment de l'horari.
- Participació: Fonamentalment la participació en les activitats que es fan als seminaris encara que també es tindrà en compte l'escolta activa i l'assertivitat de l'estudiant.
- Nivell d'aproximació a l'avaluació del professor en l'avaluació per parells que es fa a l'avaluació teòrica aplicada.

Avaluació escrita mitjançant proves objectives (40%):

Es farà un examen de coneixements tipus pregunta curta en finalitzar l'assignatura. Per tal de preparar-lo correctament cal consultar la bibliografia recomanada.

L'assistència als seminaris és obligatòria.

Per tal de poder fer la mitjana de les notes obtingudes a les diferents parts que componen l'avaluació de

l'assignatura, cal haver tret un mínim de 4 en cadascuna d'elles i la nota final del sumatori de tots els apartats ha de ser igual o superior a 5.

Es considerarà "no avaluable" els estudiants que no assisteixin al 30% de les sessions de seminari.

Recuperació: Els estudiants que no hagin superat l'assignatura per mitjà de l'avaluació continuada i que:

- Hagin assistit com a mínim al 75% de les sessions de seminari
- Que tinguin una avaluació positiva a l'assistència i participació activa en classes i seminaris
- Una avaluació positiva a l'Avaluació de tipus pràctic
- Hagi realitzat totes les proves avaluatives

Es podran presentar a una prova final de recuperació.

Qualificacions

Segons l'acord 4.4 del Consell de Govern 17/11/2010 de la normativa d'avaluació, les qualificacions seran:

Suspens: de 0 a 4,9

Aprobat: de 5,0 a 6,9

Notable: de 7,0 a 8,9

Excel·lent: de 9,0 a 10

Matrícula d'honor de 9,0 a 10

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assistència i participació activa en classes i seminaris	20%	3	0,12	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13
Avaluació de tipus pràctic: avaluació objectiva i estructurada	40%	3,5	0,14	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13
Avaluació escrita mitjançant proves objectives	40%	1	0,04	2, 3, 5, 6, 7, 8, 9

Bibliografia

Borrell F. Manual de entrevista clínica. Barcelona: Doyma; 1994

Buckman R. Com donar les males notícies. Una guia per a professionals de la salut. Barcelona: EUMO Editorial; 1998

Cibanal L, Arce MC, Carballal MC. Técnicas de comunicación y Relación de Ayuda en Ciencias de la Salud. Madrid: Elsevier España S.A; 2014

Chalifour J. La Relación de Ayuda en Cuidados de Enfermería. Una perspectiva Holística y Humanista. Barcelona: S.G. Editores S.A; 1994

Henderson V. Principios basicos de los cuidados de enfermería. Ginebra: Consejo Internacional de Enfermería (CIE); 1971

Madrid Soriano J. Los procesos de la relación de ayuda. Bilbao: Desclée de Brouwer S.A.; 2005

Peplau H. Relaciones interpersonales en Enfermería. Barcelona: Salvat; 1990

Riopelle L., Grondin L., Phaneuf M. Cuidados de enfermería. Un proceso centrado en las necesidades de la persona. Madrid: McGraw-Hill-Interamericana; 1993

Surdo E. La magia de trabajar en equipo. Madrid: S&A Cierzo; 1997.

Tazón Ansola MP i Col. Relación y Comunicación. Madrid: Obra Enfermería 21. Difusión Avances de Enfermería. (DAE S.L.); 2009

Vallverde Gefaell C. Comunicación Terapéutica en Enfermería. Madrid: Difusión Avances de Enfermería. (DAE); 2007

Programari